

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 434/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. D., Francúzsko, zastúpeného advokátom JUDr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 23/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 23/2010 porušil základné právo M. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby vo veci sp. zn. 18 C 23/2010 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. D. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. M. D. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2011 doručená sťažnosť M. D., Francúzsko (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 23/2010.

Ako zo sťažnosti a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 23/2010 vyplýva, sťažovateľ doručil prostredníctvom právneho zástupcu (advokáta s plnou mocou na celé konanie) okresnému súdu 3. februára 2010 žalobu, ktorou sa domáhal proti žalovanému Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu. Sťažovateľ v žalobe uviedol, že uznesením o začatí trestného stíhania Okresného riaditeľ'stva Policajného zboru B. ČVS: ORP-586/2-OVK-B1-2006-PL z 23. júna 2006 mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin úverového podvodu v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 k § 250a ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Trestné stíhanie proti sťažovateľovi bolo

neskôr uznesením Okresnej prokuratúry B. č. k. 2 Pv 552/06-40 z 11. septembra 2008 zastavené z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci [§ 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. Sťažovateľ si žalobou uplatnil nárok na náhradu škody (1 034 €) z titulu trov právneho zastupovania zvolenému obhajcovi, ktoré mu uhradil za obhajobu v tejto trestnej veci, a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (1 660 €), ktorý odôvodnil tým, že túto ujmu utrpel v dôsledku vedenia trestného konania proti nemu, ktoré znížilo jeho reputáciu a dôveryhodnosť ako podnikateľa, a tým negatívne zasiahlo do jeho podnikateľských a obchodných aktivít, a navyše mu spôsobilo psychickú ujmu, ktorá poznačila jeho súkromný život.

Sťažnosť na porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 23/2010 doručení ústavnému súdu sťažovateľ odôvodnil tým, že okresný súd vo veci sp. zn. 18 C 23/2010 vo veci od podania žaloby 3. februára 2010 do podania sťažnosti ústavnému súdu nevykonal žiaden relevantný úkon. Sťažovateľ zdôraznil, že prietahy v konaní nemôže ospravedlniť ani právna a faktická zložitnosť veci (vec nie je zložitá, ide o vec bežnú v agende súdov), ani správanie samotného sťažovateľa (k prietahom neprispel). Sťažovateľ žiadal vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa M. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod spis. zn.: 18 C 23/2010 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby vo veci vedenej pod spis. zn.: 18 C 23/2010 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľovi M. D. priznáva finančné zadosťučinenie 2. 000,- EUR (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi M. D. priznáva náhradu trov konania, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 434/2011-13 z 29. septembra 2011.

Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 27. októbra 2011 oznámil, že na vykonaní ústneho pojednávania pred ústavným súdom netrvá.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3742/2011 z 26. októbra 2011, v ktorom uviedol, že „Dňa 03.02.2010 bol tunajšiemu súdu doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa: M. D., zastúpený: Advokátska kancelária M. a spol. s.r.o., proti odporcovi: Slovenská republika - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. Zo spisového materiálu vyplýva, že od 16.02.2010 do 22.02.2011 súd vykonával úkony súvisiace s posúdením prekážky už začatého konania tzv. litispendencie. Dňa 14.08.2011 bol doručený návrh na začatie konania odporcovi spolu so žiadosťou o vyjadrenie sa k návrhu a dňa 16.08.2011 bolo navrhovateľovi doručené poučenie o procesných právach a povinnostiach. Dňa 31.08.2011 bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu k návrhu.

Predmetné konanie na tunajšom súde je poznačené prietahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah. Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia, resp. jednotlivých civilných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietahmi, avšak objektívneho charakteru.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prietahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní

finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.“.

V závere tohto podania okresný súd ústavnému súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ a tiež aj krajský súd vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s odôvodnením, že okresný súd od podania žaloby sťažovateľom vo veci nevykonal žiaden relevantný úkon.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, príp. čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd posudzoval z hľadiska už uvedených kritérií vec vedenú pred okresným súdom pod sp. zn. 18 C 23/2010.

1. Posúdením namietaného konania podľa prvého kritéria ústavný súd zistil, že konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú. Predmetom konania je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím. Takýto predmet konania nie je mimoriadne právne zložitý, ide o obvyklú vec, ktorá je častým predmetom rozhodovania všeobecných súdov. Vec sa ani po stránke skutkovej nejaví obzvlášť zložitou.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa, pričom nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o jeho podiele na zbytočných priet'ahoch v konaní pred okresným súdom.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z obsahu pripojeného spisu okresného súdu.

Ako vyplynulo z obsahu pripojeného spisu okresného súdu, priebeh konania pred okresným súdom po doručení žaloby 3. februára 2010 bol takýto:

- 16. februára 2010 požiadal vyšší súdny úradník o zapožičanie spisov okresného súdu sp. zn. 9 C 110/2006, sp. zn. 24 C 63/2008 a sp. zn. 19 C 554/2009, pričom, ako vyplýva z referátu, postupoval tak po zistení, že medzi účastníkmi sa vedie viacero sporov a je potrebné zistiť, či konaniu vo veci sp. zn. 18 C 23/2010 nebráni prekážka začatej alebo rozsúdenej veci,

- 14. júna 2010 vyšší súdny úradník žiadal o zapožičanie rovnakých spisov znova, pretože dosiaľ spisy zapožičané neboli (č. l. 23); spisy však zapožičané neboli s odôvodnením, že vo veci sp. zn. 9 C 110/2006 je nariadené pojednávanie na 28. september 2010 a vo veci sp. zn. 24 C 63/2008 spis nemožno zapožičať, pretože vec nie je právoplatne skončená (č. l. 24 – 31),

- 1. októbra 2010 vyšší súdny úradník predložil spis súdnej tajomníčke, aby lustrovala žalobu vo veci sp. zn. 18 C 23/2010 v registri s cieľom zistiť, či nie je prekážka veci začatej alebo skončenej (č. l. 32),

- 6. októbra 2010 súdna tajomníčka vyššiemu súdnemu úradníkovi oznámila, že vec sp. zn. 9 C 110/2006 „*môže byť podobná*“, avšak spis nemôže byť zapožičaný z dôvodu, že na pojednávaní 28. septembra 2010 bol vyhlásený rozsudok a spis je u sudcu, pretože písomné vyhotovenie rozhodnutia ešte nebolo expedované (č. l. 33),

- 14. decembra 2010 vyšší súdny úradník žiadal zapožičať spis sp. zn. 9 C 110/2006,

- 22. februára 2011 (po podaní sťažnosti na priet'ahy v konaní predsedovi súdu 18. februára 2011) sudca okresného súdu dal pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi, aby nahliadol do spisov okresného súdu sp. zn. 9 C 110/2006, sp. zn. 24 C 63/2008 a sp. zn. 19 C 554/2009 pre zistenie existencie prekážky prebiehajúceho alebo skončeného konania a pripojil súvisiaci trestný spis (č. l. 37),

- 10. augusta 2011 okresný súd doručil žalobu s procesným poučením a výzvou na vyjadrenie sa k žalobe žalovanému (č. l. 44).

Poukazujúc na uvedený chronologický prehľad doterajšieho priebehu konania je zrejmé, že okresný súd vo veci v období od 3. februára 2010 (podanie žaloby) do 22. februára 2011 (pokyn na pripojenie súvisiaceho trestného spisu), teda počas dvanástich mesiacov riadne nekonal, keďže v tomto období sa jeho činnosť obmedzila iba na snahu pripojiť spisy v iných veciach sťažovateľa, ktoré boli vedené pred rovnakým súdom. Z tohto chronologického prehľadu ďalej vyplýva aj to, že okresný súd nevykonal žiadny relevantný úkon ani v nasledujúcom období do 10. augusta 2011 (teda počas ďalších šiestich mesiacov), keď bola žaloba sťažovateľa doručovaná na vyjadrenie žalovanému. Celková doba nečinnosti okresného súdu tak predstavuje minimálne 18 mesiacov.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade je celková doterajšia dĺžka konania zjavne neprimeraná zložitosti, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu a je ovplyvnená predovšetkým nečinnosťou a charakteristická neefektívnosťou postupu okresného súdu po dobu 18 mesiacov, ktorú z hľadiska požiadavky zachovania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemožno ospravedlniť, ústavný súd konštatoval, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 23/2010 porušil základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

Pretože namietané konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 18 C 23/2010 nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd osobitným výrokom tohto nálezu prikázal okresnému súdu, aby vo veci v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľ žiadal, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie vo vzťahu k okresnému súdu vo výške 2 000 €. Dôvodil tým, že finančné zadosťučinenie v takejto výške je primeranou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že sťažovateľ s ohľadom na doterajší priebeh konania už nemôže predpokladať, že okresný súd odstráni stav pretrvávajúcej právnej neistoty sťažovateľa, a tiež poukázal na to, že predmetom konania je odškodnenie za nezákonné rozhodnutie štátu vydané v trestnom konaní. Sťažovateľ stratil dôveru k všeobecnému súdnictvu reprezentovanému okresným súdom, ktorý vôbec nekoná.

Vzhľadom na okolnosti danej veci dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia základného práva sťažovateľa, ako aj s ohľadom na spôsob postupu okresného súdu v jeho veci považuje za primerané vo výške 1 000 €.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním Advokátskou kanceláriou M. a spol., s. r. o., v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 314,18 € spolu za 2 úkony právnej pomoci urobené v roku 2011 podľa § 11 ods. 2 a § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2-krát 123,50 € a 2-krát 7,41 € režijný paušál.

Keďže právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia boli priznané v celkovej sume 314,18 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2011